

## ✓ כנס בינלאומי של אנשי פנטומימה

השנה, בפעם ה-13, מתקיים פסטביל "MIMOS", כנס בינלאומי של אנשי פנטומימה ותיאטרון תנועה, בעיר פריגו בצרפת, והוא מוקדש הפעם למימוש בקולנוע ולליצנים הגדולים של הראינוע. בין 1-8 באוגוסט יופיעו בעיר הקטנה והיפה להקותיהם של הרבה דיאסנאס, זיוסף נאדג', הליצן גיאנגו אדוארדס ולהקות פנטומימה רבות, ביניהן "THEATRELAND OZ" ו-"WURRE WURRE".

את הפסטביל מנהלת ועדה של אורחי כבוד. עד מותו עמד בראשה ז'אן-לואי בארו ונמנים עמה, ייבדלו לחיים ארוכים, מרסל מארסו, ז'אק לקוק, רוברט וילסון, מאגי מארין וקזואו אונו. בפריגו גם יוצא לאור כתב עת בינלאומי לפנטומימה ותיאטרון תנועה, "GESTES" שמו, בעריכת פטר בו.



## ✓ עוד ישראלים בבייג'ינג

ביוזמתו של היועץ לענייני תרבות בשגרירות ישראל בבייג'ינג, אייל פרופר, ביקרו בחודשים האחרונים גבי אלדור, ליאת דרור וניר בן-גל בבירת סין. גבי אלדור הרצתה על תולדות המחול בישראל ב"מכון לחקר המחול" של האקדמיה הלאומית לאמנות, וניר בן-גל וליאת דרור נתנו כיתות אמן לרקדני להקת הבאלט הלאומי המרכזי ולבוגרי האקדמיה של בייג'ינג למחול. את הרצאתה של אלדור תירגם סימולטנית לסינית כתבנו או ז'אן-פינג.



ניר בן-גל מלמד את הכיתה הבוגרת של האקדמיה למחול בבייג'ינג, צילום: או ג'אן-פינג  
NIR BEN-GAL TEACHING STUDENTS OF THE DANCE ACADEMY IN BEIJING, CHINA, PHOTO: OU JIAN-PING

## ✓ אירועי "יום הטאפ הבינלאומי" \*TAP משלנו

### מאת מרתה ענבר

קהילת רקדני הטאפ (סטפס) בארץ זכתה להכרה, תנופה וחשיפה ראויה לציון באירועי יום הטאפ הבינלאומי שהתקיים בסוף חודש מאי ברעננה. יזמה את האירוע המנהלת האמנותית של המרכז למחול רעננה, צביה ברומר, והוא אמור להפוך למסורת שנתית. ברומר למדה טאפ בדרום אפריקה מגיל צעיר ובארץ היא מלמדת את המקצוע כבר 25 שנים.



צביה ברומר ומיכל קוויטנר

לאירועי יום הטאפ הבינלאומי ברעננה הוזמנו רקדני טאפ מהארץ ומחו"ל וכ-400 תלמידים מכל רחבי הארץ. עם הרקדנים מישראל נמנו ליסה ולדבאום ומנדי אידלסון, המלמדות ב"מרכז למחול רעננה", ושרון וולף מאילת. מאירופה וארה"ב הגיעו כרקדני חיזוק, כוכבים ידועים בעולם הטאפ.

במשך היום התקיימו הופעות פתוחות בפני תלמידים ובערב הופיעו אמנים בשתי הופעות מקצועיות בפני הקהל הרחב. האמנים הזרים הופיעו בהתנדבות ואף מימנו בעצמם את טיסתם ארצה. התרגשות של ממש הורגשה כשהגיעו שרה פטרוניו

מפריס ובתה ליילה, רקדנית טאפ משיקגו. שרה פטרוניו היא מנהלת להקת הטאפ בפריס ובת זוגתו לריקוד של מסטר ג'ימי סלייד. פטרוניו בלטה בקטעי הסולו שבהם הופיע כל אחד מהרקדים האורחים. היא סחפה את הקהל כשרקדה ואילתרה לצלילי הרכב ג'אז של ירון גוטפריד - פסנתר, שי זלמן - תופים וטדי קלינג - בס. בין האמנים האחרים היו מריקה הטגיס מאמסטרדם ותומאס מרק משטוטגארט, רקדן טאפ בתזמורת הטאפ האמריקאית בניהולה של ברנדה בפלינו.

מיכל קוויטנר-ישראלסתם, תלמידה לשעבר של ברומר והיום מורה במרכז למחול רעננה, עזרה בארגון האירוע ואף הופיעה בעצמה. ישראלסתם היא רקדנית טאפ מהבולטות בארץ ברמתה המקצועית ויכולתה הטכנית. היא משלבת סגנון טאפ דרום אפריקאי, שברומר הביאה לארץ, עם סגנון אמריקאי. ההבדל בין שני הסגנונות מהותי - טאפ אמריקאי נוטה לשואו ולחיקוי של כוכבים ידועי שם בעוד הטאפ הדרום אפריקאי מדגיש סגנון אישי ייחודי. בשני הסגנונות נדרשת יכולת וירטואוזית של אילתור. "אצלנו הגדולה היא במקוריות והשמים הם הגבול. אין גבול להמצאות ולקומביניציות הנדרשות מרקדן טאפ", מספרת ברומר ונוכרת בבחינת מעבר שעברה כתלמידה ושבה ביצעה ריקוד אקרובטי, לצלילי פס קול של הסרט "אקסודוס", רגלה האחת נתונה בנעל פוינט והשנייה בנעל טאפ.

ריקוד הטאפ הוא שפה שפותחה בארה"ב בתחילת המאה וזקוקה לריענון מתמיד כדי להישאר שפה חיה. האירוע ברעננה מקדם יצירת שפת טאפ עברית בגוון מקומי ומעניק הזדמנות לדיאלוג בין רקדנים מקומיים ורקדני טאפ מהעולם. מבחינה מקצועית חשיבות האירוע רבה.

התמיכה הממסדית בפרויקט היתה מזערית בשנה זו, הראשונה לקיומו. מלבד עיריית רעננה הוא מומן כולו על ידי גורמים פרטיים - כמה משוגעים לדבר. יש לקוות שבשנים הבאות יקצרו אנשי הטאפ את פירות עמל השנה ויזכו לתמיכת הממסד במפעלם.



\* טאפ, TAP, זהה למחול המכונה בישראל "סטפס"



# ד ש ו ת ✓ ח ד ש ו ת ✓ ח ד ש ו ת ✓

## ✓ ג'ינג'ר ופרד

פרד אסטיר וג'ינג'ר רוג'רס נחשבו במשך עשרות שנים לרקדני הקולנוע האמריקאי בהא הידיעה. לפני חודשים מעטים הלכה רוג'רס לעולמה, והיא בת 83 שנה.

רוג'רס החלה דרכה כרקדנית בהוליווד בנעוריה ולשיא הקריירה שלה הגיעה כשהחלה להופיע בקומדיות מוסיקליות הוליוודיות עם פרד אסטיר. קת'רין הפברן

## ✓ המוות - האם הוא נושא ראוי לבמה?

מאת ג'ורג' מנור

מבקרת המחול הנכבדה של השבועון היוקרתי "NEW YORKER" - ארלין קרוציה - פירסמה לא מכבר רשימה נרגשת במדורה על מופע מאת ביל טי ג'ונס, "STILL HERE", העוסק במוות מאידס של שותפו לאמנות ולחיים, ארני ז'ין. היא בחרה שלא ללכת כלל לצפות במופע, ובראש רשימתה קבעה, ש"איש לא הלך לראות את עדיין/כאן, בגלל הריקוד". כי ג'ונס מעלה אל הבימה - ממש או בעזרת הקרנת וידאו - אנשים שחלו באידס ועומדים למוות.

קרוציה שוללת הצגה כזו של מוות אמיתי במסגרת אמנותית, ואת זכותם של אמנים להשתמש באנשים חולים להצגת הנושא שעל חשיבותו אין חולקים, והיא מודיעה, שאינה מסוגלת לכתוב ביקורת אמנותית על מעשיהם של אנשים אומללים. לטענתה, לפני המבקר שלוש אפשרויות: לראות מופע ולנתח אותו, ללכת לתיאטרון ולא לכתוב או לכתוב מבלי לראות את היצירה, וזו הברירה שבה בחרה. לכן לא הלכה למופע, ומבלי לראותו שללה אותו תכלית שלילה. "על ידי הכללת אנשים גוססים ג'ונס מעמיד את עצמו מעבר לתחום הביקורת" - היא קובעת. הברירה האמיתית - לא ללכת ולא להתבטא - לא מופיעה כלל ברשימת אפשרויותיו של מבקר.

מבלי להיכנס לבעיה הגובלת בקוריוז, האם בכלל אפשר לדון ביצירה שהמבקר לא נוכח בביצועה, עוררה קרוציה ויכוח נרחב ברוב עיתוני ארה"ב. לדעתה, מה שעשה ג'ונס לזכר חברו הוא סחיטה רגשית ולא אמנות כלל.

מומחיותה של ארלין קרוציה, והיא באמת מבינה אמנות בצורה מעמיקה, הוא תחום הבאלט הקלאסי. אך כשהיא "נאלצת" להתמודד עם אמנים כמו פינה באוש או בילי פורסיית - אותם היא מתקיפה באותה רשימה השוללת את זכותו של ג'ונס להביא

אמרה פעם: "הוא העניק לה ברק של אצילות, והיא לו חום של סקס". היא זכורה בעיקר מהופעותיה בקומדיות מוסיקליות כגון "TOP HAT" ו"SHALL WE DANCE". רוג'רס זכתה באוסקר בשנת 1940. משנות ה-60 לא הופיעה עוד בסרטים.

## ✓ MONTPELLIER '95

בסוף יוני וראשית יולי התקיים המונפלייר, בדרום צרפת, זו הפעם ה-15, הפסטיבל

אל הבימה את המוות הממשי - יש לה קשיים רגשיים משלה. לדעתה גם הצלם מייפלתורפ העמיד את עצמו כקורבן, כדי לחמוק מביקורת עניינית.

תגובתה של דברה ג'ויט, מבקרת נכבדה לא פחות ממנה, הכותבת בשבועון "VILLAGE VOICE", היתה בין התגובות המעניינות להתקפה של קרוציה. כותבת ג'ויט: "אינני מסכימה עם קרוציה שאי אפשר לכתוב ביקורת אמנותית על עבודות של אנשים המכריזים על עצמם כמי שהגורל התאכזר אליו, כגון חולי איידס או מי שלקה בנכות

גופנית כלשהי. צופים מסוימים יחושו אולי שמנסים לצוד את הסימפטיה שלהם לקורבנות, אבל לרוב זו אינה כוונתו של הכוריאוגרף. אכן, אני זוכרת שרתחתי מכעס שעה שבמופע של רקדנים עיוורים, כשהרוקדים - שלא היו רקדנים מקצוענים - נהנו בעליל מהמופע שלהם, ניסה הכוריאוגרף לתאר אותם כמסכנים, וזאת בצורה פשטנית ובהתנשאות (לא כתבתי על אודות המופע ההוא, ולאחר זמן חשתי רגשי אשמה על התחמקות זו שלי)". והיא מוסיפה, שראתה מופעים של להקות, בהם נכים ואנשים בריאים משתפים פעולה במחול,

כשאלה היושבים בכיסא הגלגלים מבצעים תנועות מורכבות ואפילו מסוכנות. "זו אולי לא היתה החוויה האמנותית הגדולה של חיי, אבל כתבתי על כך במונחי תנועה, צורה, בימתיות וטעם אמנותי".

אצלנו מופיעה כבר שנים אחדות להקת רקדנים המפגרים בהתפתחותם השכלית, "פרחים ולבבות", וגם לי היה חשש מפגישה ראשונה איתם, אבל נוכחתי שזה מופע לכל דבר ושלא נאלצתי להתייחס אל הרקדנים הנכים הללו ברחמנות או בסלחנות. ממש כשם שתמר בורר, רקדנית שחצי גופה התחתון משותק, היא אמנית גדולה ומופיעה מרגשים ומהנים.

הבינלאומי למחול מודרני, ומספרים שזה יהיה הפסטיבל האחרון שינהל ז'אן-פול מונטאנרי.

במרכז האירועים השנה עמדו הלהקות של מרס קאנינגהם, אנה-טרסה דה קייסמאקר, ביל טי ג'ונס, כריסטינה הויס, טרישה בראון ו"באלט פרנקפורט" בהנהלת ויליאם פורסיית. כן הופיעו אמנים מקומיים של מונפלייר, שעובדים רובם בסטודיו בעיר העתיקה הקסומה הזו כל ימות השנה ומשתתפים כמעט כל שנה במופעים.

"קרוציה נוטה לשבח את המופשט והצורני באמנות המחול. צורניות והפשטה, המרחיקות תופעות כגון מוות או זעם מאיתנו הצופים. גם אני אוהבת ריחוק מצנן זה, אבל אני מסוגלת לחיות עם כך, שהדבר לא תמיד ניתן לי. האם אני נאיבית בחושבי, שהכלי העיקרי של המבקר הוא יכולתו לראות מה מהותה של יצירה מסוימת, מה היא איננה, ולבקר אותה בהתאם?" - מסכמת ג'ויט.

חוששני, שהחלטתה של ארלין קרוציה, שאת דעתה אני מעריך בדרך כלל מאוד, שלא לראות את המופע של ביל טי ג'ונס על אודות



ביל טי ג'ונס וארני ז'ין BILL T. JONES AND ARNIE ZANE

חברו המת אבל לשלול אותו מכל וכל, אין לה דבר עם אמנות. לא רק שזו זכותו של יוצר לעסוק בבעיות מכאיבות ובווערות, ולכן כמעט תמיד אישיות במידה זו או אחרת, למעשה זו חובתו.

ובניגוד לקרוציה איננת הטעם, אותי מקוממת דווקא אמנות העוסקת בבעיות אנושיות עמוקות כביכול אך בלי הכאב, מבלי להציג את פניהם המזוויעות של החיים. אמנות כזו מגישה את הכל, אפילו את המוות והכאב, באריזה נעימה ונאה למראה. לצורה זו של אמנות יש מונח מיוחד - בידור.

## ✓ מחול במחול הצילום

### מאת פנינה רוזנברג

חוט השני המחבר בין ריקודי הבוטו של להקת סאנקאי זיקו הדרמטית והאקרובטית לבין ריקודי היחיד הליריים של מיה דונסקי הינו עין המצלמה של דרורה שפיץ. משנחשפה האמנית לביצועיה המרהיבים של להקת המחול היפנית, בעת ביקורה בארץ לפני מספר שנים, הציצה ונפגעה, ועולם המזרח ותרבותו השונה הטביעו חותם עמוק על עבודתה האמנותית. הצילומים בתערוכה הנוכחית הינם פרי שיתוף פעולה הדוק ופורה בין שתי אמניות. גוף הרקדנית מביע מסר ומתמסר, אם כי לא בכניעות, לעין הצלמת, שחודרת למעמקים וחושפת, בזמנית, את העולם הפנימי של השתיים.

התערוכה מבוססת על מספר ריקודים:

**צל**, שמוצג כפסיפס של תשעה צילומים מונוכרומטיים

**צחוק**, שמתואר בשתי סדרות בטכניקות שונות

**פנסי חושך**, טרנספורמציה לעולם הצבע והזוהר באמצעות ארבעה צילומים "בארוקיים"

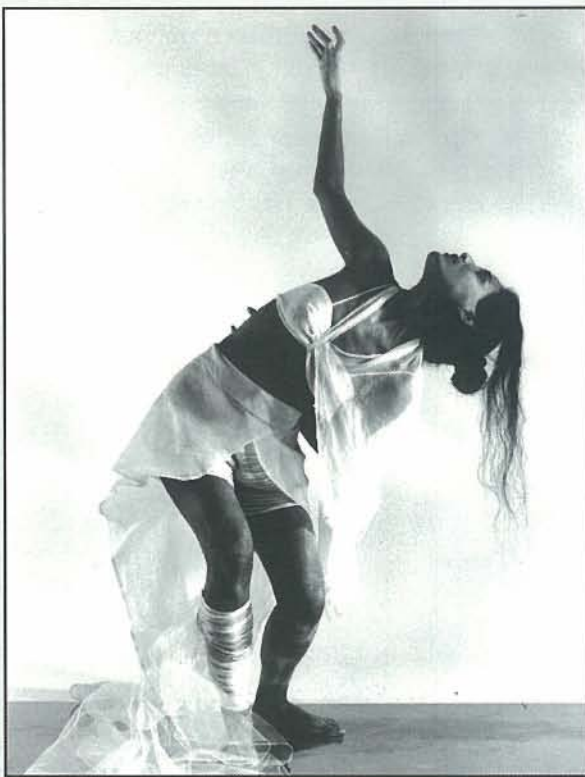
**קרח אש**, שמהווה ביטוי דרמטי תיאטרלי של צילומי צבע, כשהבד, שנראה עשיר, אינו אלא שקיות פלסטיק כתומות שיוצרות תחושת ניכור האופיינית לעולם המודרני והמתועש. ריקודי הבוטו הינם תגובתו של עולם המחול

על נייר מסוג ארט קלסיק, שהטקסטורה שלו מזכירה נייר יפני עשוי בעבודת יד, הם בעלי נוכחות חמה ועמומה. הם מזכירים צילום עתיק ודהוי קמעה ומזמינים את המתבונן לפענח את הקודים שלהם. צילומי שחור לבן אחרים מודפסים על נייר סילבר עשיר וקר, שמקרין אלגנטיות והידור בצד ריחוק ואף סטריליות. השתקפות הדמות הרוקדת מאזכרת ציורי זן, והקומפוזיציות המלבניות של אותן השתקפויות מזכירות מגילות אנכיות, אקאמונו, עליהן צוירו אותם ציורי זן בדיו שחור

"עתירת צבעים". אלה עומדים בכעין ניגוד לחדות ולבהירות של צילומי הצבע, שלהם שפיץ "מוסיפה זוהר לזוהר", כדבריה, באמצעות הרקע הזהוב.

ההרמוניה שמתקבלת מורכבת מאין ספור מתחים וניגודים, כמו עוני ועושר או מונוכרום וזוהר צבעוני, מתחים שעומדים ביסוד הקיומיות הראשונית של האדם. בעוד הריקוד הינו שרטוט של נשמה ונשימה בחלל, הרי שהצילומים הם הנצחתו במדיום אחר. עבודת המצלמה של דרורה שפיץ משולה לבריאה, ליצירה מחדש של אותו מתווה, כשתנועת הגוף התלת-ממדי מונצחת בקווי המכחול והמברשת של הצילום.

התערוכה של דרורה שפיץ ומיה דונסקי נפתחה ב-1.7.95 במוזיאון לצילום, גן התעשייה בתל-חי.



היפני בשנות ה-60 למסורת העבר. תיאטרון מחול זה קיבל השראה ממקורות זרים, כמו אמנות סוריאליסטית ואמנות הדאדא, וזרמים תת-קרקעיים אלו מחלחלים גם ביצירתה של דרורה שפיץ. את העבודות המונוכרומטיות מדפיסה דרורה שפיץ מתוך הקפדה על בחירת הנייר ועל התאמתו למבע המסוים אותו היא מבקשת לקבל בעבודתה. הצילומים

צילום: דרורה שפיץ, מחול: מיה דונסקי

## ✓ געגועים לאוהד נהרין

### מאת גל אלסטר

"Z/NA", הערב החדש של להקת "בת-שבע", ממשיך את הקו בו הולך אוהד נהרין בשנים האחרונות: הפקות גדולות (מבחינת התקציב והאפקטים) של ערב שלם, המציגות מגוון עשיר של אמצעים בימתיים וטכניים, כמו למשל מוסיקת רוק חיה, המעידות (כמו הלוגו של הלהקה, שבינתיים בוטל), כי "בת-שבע זה לא רק מחול".

ב"Z/NA" האמירה יותר מרוכזת. דומה שב"אנאפאזה" היה ניסיון להגשים את כל הדמיונות הפרועים ביותר, ללא רסן, שעה שב-"Z/NA" מעוצב עולם מוגדר יותר. אולם המינונים הגבוהים של רעש, מהירות, ואמצעים טכניים לא הצליחו לסחוף את הקהל אלא דרסו אותו, ויצרו תחושה של כוונות נטולת תוכן, כמו גם געגועים לאותו אוהד נהרין שיצר רגעים אינטימיים ואנושיים כל-כך במחולות כמו "שקיעתה של הטיטאניק", בפרקים של "קיר" (למשל אוכל), וכמובן ב"טאבולה רסה".

הדברים הנכתבים כאן צריכים להיות מובנים בהקשר הבא: לדעתי אוהד נהרין הוא היוצר הבכיר בישראל, ואין אחר בליגה שלו, אך יש לי השגות רבות על עבודותיו האחרונות, ובמיוחד על "Z/NA", אף שגם בה יש ביטוי ברור ליכולת העצומה שלו כיוצר תנועה ולשליטתו במדיום הבימת.

יש ב-"Z/NA" פרקים עשירים ומתוחכמים, בסגנון וברמה, של תנועה בקבוצה, שלא היו מביישים את ויליאם פורסיית. ואכן, השפעתו של פורסיית ניכרת היטב בעבודה זו, וזה כולל את הניכור ואת אובדן הפרט האנושי לטובת האירוע הבימתית שמתוזמר בתיאום מכני. נכון שהתנועה של נהרין משוחררת יותר, אולם ברוב קטעי הסולו דומה היה שהרקדנים נדחפים לעבודה במקסימום מהירות ובמקסימום אנרגיה, עד שלא נותר מרווח לנוכחות אישית ואנושית על הבמה. על רקע זה בלט הרקדן יוסי יונגמן, שגם כאן, בהמולה ובקור של "Z/NA", כמו בריקודים אחרים בהם ראיתי אותו, הצליח ליצור אמירה אישית. כשרואים אותו בריקוד, נדמה שהוא שואל בכל רגע, "מי אני, ומה אני עושה כאן?", וגם אם אין לו תשובה, הנוכחות שלו ניכרת גם בלי שיתאמץ לרקוד בקצה גבול האנרגיה או יפגין ביצועים מרשימים כמו עמיתיו.

קשה היה לא להתגעגע לקטעים כמו מחול השלישייה ב"טאבולה רסה", שהוא לדעתי אחד מרגעי השיא של המחול המודרני. גם בחלק הראשון, השקט, של "Z/NA" יש שלישייה, אך היא רק תזכורת קלושה ובלתי משכנעת למגע האנושי במחולות מהעבר. זו בעיה של הרקדנים - רובם אינם בשלים כנראה לתת תוכן לחומר כזה, אך גם של נהרין, כמי שאמור להדריך אותם. הפרק הראשון אינו מצליח אפוא להשאיר משקע או להוות משקל נגד לחלקים הבאים. בפרקים הבאים משתלטת מוסיקה קשה, קרה, רועשת ובעלת גוון מובהק של רוע. זו מוסיקה שאינה מותירה לצופה מקום אליו יוכל להימלט מנוכחותה המעיקה, ולנסות ולגבש פרספקטיבה אישית על המופע. ייתכן שנהרין ניסה לומר משהו על העולם בו אנו חיים, אך דומה היה שיותר מכל יש כאן ביטול של היחיד כיצור בעל דעה ואמירה אישית, עד כדי כך שהמופע שולט ברקדנים, במקום שייבא באמצעותם. הפילוסוף הגרמני היהודי וולטר בנימין טען, שבעולם של דיכוי האמנות היא הזיכרון האחרון של האלטרנטיבה, הזיכרון לתקווה שאפשר גם אחרת. אולם דומה שאמנות כזו, כמו ב-"Z/NA", היא משתפת פעולה עם אותם כוחות שפועלים בעצם נגד האמנות, ונגד כל ביטוי אנושי אותנטי.

## ✓ מנהל אמנותי חדש לבאלט שטוטגארט

המנהלת האמנותית של באלט שטוטגארט מרסיה היידה הודיעה על כוונתה להתפטר מתפקידה בעונה הבאה, בדיוק עשרים שנה אחרי שהתמנתה. מינויה לתפקיד, שנתיים אחרי מותו של ג'ון קרנקו, האיש שהעלה את שטוטגארט על מפת הבאלט העולמי ומי שגילה וגידל את היידה להיות הרקדנית

הראשית והכוכב של להקתו, הפתיע בשעתו רבים.

מצבה של הלהקה טוב, למרות שאינה חסרה כמובן בעיות, כפי שאפשר היה להיווכח במופעיה בארץ בחורף שעבר. אבל מרסיה היידה מנהלת להקה שנייה, בדרום אמריקה, כבר כמה שנים ותפקיד נוסף זה מחייב אותה להעדר משטוטגארט לשבועות וחודשים רבים בכל עונה, ואי אפשר לנהל להקת באלט בטלפון ובפקס... לפיכך, החיפוש אחר מנהל אמנותי חדש לבאלט שטוטגארט בעיצומו, אך עדיין אין מועמדים מוסכמים להחליפה.

## ✓ כיכר גרטרוד קראוס

לכבוד מלאת 18 שנה למותה של גרטרוד קראוס, הכוריאוגרפית והרקדנית הגדולה, החליטה עיריית ירושלים לקרוא כיכר בבירה על שמה.

## ✓ מחול ערבי מסורתי וחדש

### מאת הניה רוטנברג

בשנים האחרונות מתעצמת השפעת הגומלין בקרב החברה הישראלית - בין המגזר היהודי והערבי, ויש לכך השפעה גם על העשייה בתחום המחול. הצצה לעולם המחול במגזר הערבי מגלה פעולות לשימור המחול הערבי המסורתי לצד יצירה מקורית ועשייה חינוכית. להקת המחול של בשמת טבעון ו"שחרזאד" בכפר יאסיף הן דוגמאות טובות לעניין זה, ופעילות דומה מתרחשת גם במרכזים הקהילתיים של שני היישובים.

בשמת טבעון הוא כפר בדואי המורכב ממספר חמולות שעברו ליישוב קבע בשנת 1964. הכפר, על בתיו היפים, נראה מודרני לכל דבר ואנשיו אינם עוסקים עוד בפרנסות הבדואיות המסורתיות. להקת המחול הייצוגית של הכפר הוקמה ב-1992 כלהקת חובבים הרוקדת בסגנון מסורתי, והיא הופיעה בעיקר בשמחות ואירועים ציבוריים, לצילי מוסיקה ערבית. אחרי מספר ריקודים היא סוחפת אחריה את שאר החוגגים. ריקודי הבדואים בצפון הארץ שונים לחלוטין מריקודי הבדואים בדרום. השוני נובע מהתאמת המחולות, בכל אחד מהאזורים, לסביבה ולנוף.

היום מונה הלהקה כ-12 גברים בגיל 15-21 הרוקדים שניים שלושה ריקודים בסיסיים בתוספת אילתורים. הם עדיין מופיעים

בשמחות בתלבושות מסורתיות, שעקב תהליכי המודרניזציה העוברים על הכפר רק מעטים לובשים אותן בחיי היומיום. רוב מופעי הלהקה מתקיימים בבשמת טבעון, אך היא יוצאת גם להופעות בכפרים ערביים בסביבה.

עבודת הרקדנים נעשית כולה בהתנדבות. חוסר בתקציבים הכשיל בעבר ניסיון להביא ללהקה מורה שילמד ריקודים חדשים, ומכריח את הלהקה לוותר על מוסיקה חיה בהופעותיה. היום, לצד הרצון לשמר את הריקוד הבדואי המסורתי, יש מצד הרקדנים התעניינות ורצון בחידושים. הם מתכננים, למשל, לצרף בנות ללהקה, אם כי זה לא יגרור שינוי ברפטואר, אלא רק יביא לכך שהבנות והבנים יבצעו ביחד הן את ריקודי השמלייה של הגברים והן את ריקודי הקרדייה של הנשים.

במרכז הקהילתי בכפר, וללא כל קשר עם הלהקה, מתקיימים חוגי מחול אמנותי לילדים, או, יותר נכון, לילדות. בהוראה משלבת המורה סגנונות ריקוד שונים, כשהנטייה היא לכיוון המחול המודרני. לדבריה הוא מתאים יותר לילדות, כאמצעי הבעה. הילדות, שרק לפני שלוש שנים לא רקדו כלל, היום מוכנות להתנסות בדברים חדשים שלא הכירו קודם. בתחילה חששו ההורים בפני הניסיון להביא מחול אמנותי מערבי לכפר, אך לאט לאט הולכת ופוחתת התנגדותם. ההתנגשות עם המסורת נותרה כמעט רק בתחום בגד המחול, שלדעת חלק מהאנשים בכפר אינו מספיק צנוע, ולכן

נאלצות הרקדניות להתפשר בנושא זה. התלמידות מופיעות בבשמת טבעון ואף הופיעו עם תלמידות מחול במרכז הקהילתי בטבעון השכנה.

בכפר יאסיף חיים בהרמוניה נוצרים, מוסלמים ודרוזים וחוגי באלט החלו להתקיים שם כבר לפני 17 שנה. גם שם ההתחלה היתה קשה. אך, למרות שלא היתה התלהבות ראשונית ולא מודעות של אנשי הכפר לאמנות המחול, תהליך קליטת המחול היה קצר יחסית. לדברי מר בולוסקי, מנהל המרכז הקהילתי, עובדה זו יש לתלות ברמת ההתפתחות הגבוהה של הכפר ובכך ששכבה רחבה באוכלוסייתו משכילה. היום, לצד חוגי הבאלט הנערכים במרכז הקהילתי, פועלת להקת "שחרזאד" והיא קולטת ילדים מחוגי הבאלט. אירנה גימאל, הכוריאוגרפית, מנסה מזה שלוש שנים ליצור משהו חדש, המדבר על לב התושבים, לא הדבקה שהכל מכירים, לא באלט קלאסי, פולקלור או מחול מודרני אלא שילוב של כל הסגנונות יחד, למגוון רחב של מוסיקה, מצייקובסקי ועד פירוז. ללהקה, הנמצאת בראשית דרכה, נוספו השנה גם רקדנים גברים והיא קולטת רקדנים מכל הסקטור הערבי.

היום, עם השינוי בסגנון הריקודים, מספר ההופעות של הלהקה גדל, והקבוצה מפורסמת במגזר הערבי ואף ייצגה את מדינת ישראל בפסטיבלים באוקראינה, בפולין והשנה בהונגריה. השנה קיבלה "שחרזאד" תקציב מהמחלקה הערבית במשרד החינוך אך גם עליה מעיקים חוסר הכרה מצד המוסדות ומחסור במשאבים, ודוחים את מימוש שאיפתה לפתוח בית ספר ראשון לריקוד במגזר הערבי ולהוסיף מורים וסטודיות. הצצה לכפר יאסיף ולבשמת טבעון מראה שיחד עם הרצון לשמר מסורת יש פתיחות לקלוט דברים חדשים ורצון לעשייה מקורית. חוסר הכרה מצד המוסדות והעדר תמיכה כספית מעכבים התפתחויות מעניינות בתחום המחול במגזר הערבי בישראל.

"שחרזאד", כפר יאסיף



# ד ש ו ת ✓ ח ד ש ו ת ✓ ח ד ש ו ת ✓

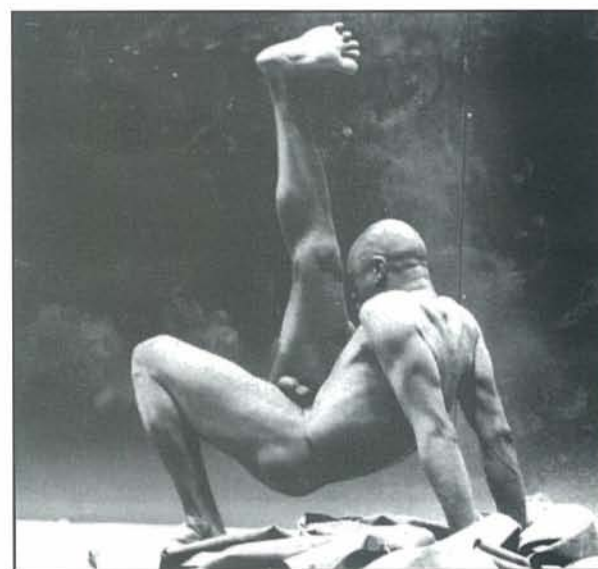
## ✓ אקסטזה של צילום

מובן מדוע מחול מושך צלמים. דיטר בלוס, צלם יליד שטוטגארט (1964) שהחל את דרכו האמנותית כצלם עיתונות, מציג עכשיו תערוכת צילומי מחול בגלריה של העיר, ובמקביל ראו אור שני ספרים שלו, האחד הוא קטלוג התערוכה והשני מוקדש לרקדן האוקראיני הצעיר ולדימיר מולוחוב, העושה קריירה בעולם.

שם התצוגה, המהממת בגודל התצלומים ובבוטות שלהם, "ECSTASY", משמע שיכרון חושים. הוא מתעד בעיקר עבודות של קרסניק, כוריאוגרף שבעצמו הולך עד גבול הסיבולת האנושית (של הרקדנים והצופים כאחד), אך אפילו את העבודות המתונות יחסית של הכוריאוגרף ג'ון נוימאייר מצליח בלוס להקצין.

צבעוניות עזה, ממדי ענק ויכולת למצוא נקודות מבט מיוחדות הם שהופכים את בלוס לאחד מצלמי המחול העכשוויים המעניינים ביותר.

ישמעאל איוו במופע מאת הנס קרסניק "פרנסיס בייקון"



לימדה מדי שנה בקורס הקיץ של האקדמיה על שם רובין בירושלים ויצרה עבור "בת-שבע", "להקת המחול הקיבוצית", "ענבל" ו"האנסמבל" הירושלמי.

אננה סוקולוב, צלם: יעקב אגור



## ✓ אננה סוקולוב בת 83

יום הולדתה ה-83 של הכוריאוגרפית אננה סוקולוב נחוג בניו-יורק, בנוכחות רבים מתלמידיה ורקדניה לשעבר. סוקולוב, שהיתה מרקדניות הלהקה הראשונה של מרתה גראהם, החלה את יצירתה העצמאית כבר בשנות ה-30. הסגנון המיוחד לה היה החלטי, בוטה ויחד עם זאת לירי. היא נחשבת לאחת היוצרות החשובות ביותר של המחול המודרני האמריקאי, ולצד אמנותה היא התעניינה כל חייה בנושאים חברתיים.

בשנת 1939 הוזמנה למקסיקו, והקימה שם את להקת המחול המודרנית הראשונה, "היונה הכחולה". בראשית שנות ה-50 הגיעה ארצה בפעם הראשונה, על מנת לעבוד עם "תיאטרון מחול ענבל" על טכניקה לקראת סיורו הראשון של התיאטרון באירופה ובארה"ב. מאז הגיעה הנה כמעט כל שנה, ובראשית שנות ה-60 הקימה את "התיאטרון הלירי" שלה בתל אביב. שם החלו רוב מייסדי "בת-שבע" את דרכם המקצועית. בשנים מאוחרות יותר



אנריקו ציקטי בימי נעוריו

## ✓ מי רוקד בשווייץ



שווייץ ידועה יותר בשוקולדה ובהרים היפים שלה מאשר באמני מחול הפועלים בה, ובכל זאת מסקרן לדעת מי ומי הם אמני המחול בארץ האלפים. אלאן ברנד, מורה וכוריאוגרף מהעיר ברן, פירסם לא מכבר את "לקסיקון אנשי המחול בשווייץ". הלקסיקון יצא לאור בהוצאת TRABER בעיר ברן, והוא מכיל 96 עמודים. בין האישים הנזכרים בו גם כמה דמויות שיש להן קשר לישראל, כגון רוני סגל ועודד הררי.

תקופת חייו בסנט פטרבורג, כשיצר את דמות המכשפה הרעה, קאראבוס, ב-"היפהפייה הנמה", בשנת 1890.

מסיד דייגילב את להקתו, הסכימו רקדניו לעזוב את הביטחון והפנסיה הממלכתית של "הבאלט החצרוני הצארי" רק בתנאי, שמורה הלהקה של דייגילב יהיה אנריקו ציקטי.

בשנות ה-20 התיישב ציקטי בלונדון, וניהל שם בית-ספר מעולה עד מותו בשנת 1928, שנה אחת לפני שנפטר דייגילב.



## ✓ המורה הזקן כאיש צעיר

הכל מכירים את שמו של אנריקו ציקטי, (ENRICO CECCHETTI), המורה האיטלקי הקפדן, שלא היסס להכות במקלו ברגלי הבאלרינות הגדולות והרקדנים החשובים של הבאלט הרוסי החצרוני ושל כוכביו של דייגילב, אם לא ביצעו צעד כלשהו בדיוק הדרוש. על פי רוב הוא מופיע כמורה קשיש.

בארה"ב טובבת תערוכה, המציגה את חייו של ציקטי משחר נעוריו כרקדן מצטיין, דרך



## ✓ וידיאו-מחול פעם שנייה

הרומן הלא פשוט בין מחול ווידאו, שהחל בשנה שעברה במסגרת האנסמבל של בת-שבע בניהולה של נעמי פרלוב, נמשך השנה. רקדני האנסמבל הופיעו במספר מופעים ששילבו מחול חי על הבימה והקרנת סרטי וידיאו. הסרטים הם של יצירות חדשות משל הכוריאוגרפים לאה ברסק וליאונל הוש, והם בוימו בידי רות ואלק וגבריאל ביבליוביץ'. רקדני האנסמבל הוכיחו רמה טכנית ואמנותית גבוהה.

שם המחול של הוש - איך לא? - לועזי - FRAGILE (שפירושו בעברית פשוט "שביר"), אבל זה כמובן עממי ומקומי מדי בימינו, והוא מין פנטסיה עשירת דימויים, ממש בארוקית בעושר הצורני והתנועתי שלה. עד כדי כך בארוקית שנוצר מין ערפל מחול (על משקל ערפל קרב), המסתיר כביכול את המהות המרכזית של היצירה.

"שירת הסיגליות", בימוי: רות ולק, כור:  
ליונל הוש, אנסמבל בת שבג-וידאו דגס  
95, ניהול אמנותי:  
נעמי פרלוב, צילום: גדי דגון  
בתמונה למעלה: רקדנית: יעל שגל,  
בתמונה מימין: רקדן: דני פלג

"השליח" מאת ברסק בווידיאו של ביבליוביץ' הוא בעיקר קולנוע ורק קצת מחול-וידאו. ואילו "FREEZER FROG" ("צפרדע מהמקפיא") שלה, היא יצירה מחולית בימתית.

הווידיאו של הוש ורות ואלק, "שירת הסיגליות", מלא דמיון ובעיני היצירה השלמה ביותר של המופע. ג.מ.



# ד ש ו ת ח ד ש ו ת ח ד ש ו ת ח ד ש ו ת

## מפגשים, פסטיבלים וקונגרסים בינלאומיים

### AUGUST

*Festival: 10-26 August*

#### **THEATRES D'ETE:**

Emerging dance and theater companies from France, Poland, Bulgaria, Belgium, Italy, Switzerland and England.

Location: Nyon, SWITZERLAND

Contact: Theatres d'Ete, Vy-Creuse 21, 1260 Nyon, Switzerland.

Tel: 41-22-361-90-14

Fax: 41-22-361-60-20

*Festival: 13 August - 2 September*

#### **EDINBURGH INTERNATIONAL FESTIVAL:**

Dance, theater and opera. Dance includes: Mark Morris Dance Group (14-16 August), Martha Graham Dance Company (19-22 August), Bill T. Jones/Arnie Zane Dance Company (25-27 August), Pina Bausch (31 August - 2 September).

Location: Edinburgh, SCOTLAND

Contact: Ann Monfries, EIF, 21 Market Street, Edinburgh, EHI IBW Scotland.

Tel: 44-131-226-4001

*Performance: 17-20 August*

#### **JAZZ DANCE WORLD CONGRESS '95:**

International Jazz Dance Performances and Choreography Competition.

Location: Nagoya, JAPAN

Sponsor: Chukyo University

Contact: Nan Giordano, Jazz Dance World Congress, 614 Davis Street, Evanston, IL 60201 U.S.A.

Tel: 708-866-9443

Fax: 708-866-6779

Or: Japan YMCA 5-29 2-Chome Kamimaezu Naka-ku, Nagoya, Japan.

Fax: 052-261-7126.

### SEPTEMBER

*Summit: 23 September - 12 October*

#### **ART SUMMIT**

#### **INDONESIA '95 MUSIC AND DANCE:**

"Innovation in a Multi-cultural Setting" - an international festival and seminar.

Location: Jakarta, INDONESIA

Contact: F.X. Sutopo Cokyohamijoyo, Directorate for Arts, Jl. Kimia No. 20, Jakarta 10320, Indonesia.

Tel.: 62-21-314-2216.

Fax: 62-21-314-1955

### OCTOBER

*Festival: 17-21 October*

#### **FESTIVAL CREACION DANZA 1995**

Location: Teatro de Bellas Artes, Maracaibo, Estado Zulia, VENEZUELA

Contact: Centro de Bellas Artes, Av. 3f., No. 67-217, Sector Bellas Artes, Maracaibo, Estado Zulia, Venezuela.

Fax: 0048-6191-2239

*Conference: 19-22 October 1995*

#### **AMERICAN DANCE THERAPY ASSOCIATION ANNUAL CONFERENCE**

Theme: Celebrating 30 Years of our Collective Voice

Location: Rye, New York, U.S.A.

Contact: American Dance Therapy Association, 2000 Century Plaza, Columbia MD 21044 U.S.A.

Tel: 410-997-4040.

Fax: 410-997-4048

*Conference: 20-22 October*

#### **DORIS HUMPHREY: A CENTENNIAL CELEBRATION**

Location: Teachers College, Columbia University, New York City, U.S.A.

Contact: Doris Humphrey: A centennial Celebration, Dance Education

Program, Teachers College, Columbia University, Box 78, 525 West 120th St., New York, NY 10027 U.S.A.

Tel: 212-678-3328.

Fax: 212-678-4048.

### NOVEMBER

*Conference: 2-5 November*

#### **INTERNATIONAL CONFERENCE OF THE CONGRESS ON RESEARCH IN DANCE:**

Myth and ritual in dance: The Americas and the Caribbean.

Location: Miami, Florida, U.S.A.

Contact: Office of the Dean, Dance Division, New World School of the Arts, 300 NE 2nd Ave., Miami FL 33132-2297 U.S.A.

Tel: 305-237-3341.

Fax: 305-237-3794.

*Workshops: 11-12 November and November 25/December 9-10, 1995*

#### **FRENCH BAROQUE DANCE. (11-12 November) PURCELL'S "AIRY QUEEN".**

(November 25/December 9-10)

Location: Centrum Bovendonk, Hoeven, THE NETHERLANDS

Contact: Huismuziek/LOAM, Keizerstraat 3, NL - 3512 EA Utrecht, The Netherlands,

Tel: 030-30-2301.

Fax: 030-30-0280.

### DECEMBER

*Festival: 11-17 December*

#### **DANCE FESTIVAL IN INDIA**

Location: Bhopal, India

Contact: Mr Shreeram Tiwari, Ministry of Culture, Bhopal, India

Fax: 91-755-551-644